

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ**

РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні Вченої ради Інституту
«10» лютого 2026 р., протокол № 1

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інституту історії України
НАН України
академік НАН України

Валерій СМОЛІЙ

**ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПОРЯДОК ТА УМОВИ ОБРАННЯ
ДИСЦИПЛІН ЗА ВИБОРОМ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В
ІНСТИТУТІ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ**

Введено в дію наказом

№ 9-сг від «12» лютого 2026 р.

Київ-2026

Загальні положення

1. Положення про порядок та умови обрання дисциплін за вибором здобувачів вищої освіти в Інституті історії України Національної академії наук України (далі – Положення) розроблено з метою визначення процедури формування переліку та подальшого обрання здобувачем навчальних дисциплін із циклу вільного вибору третього рівня вищої освіти.

2. Положення розроблено відповідно до Закону України “Про вищу освіту”, Положення про організацію освітнього процесу в Інституті історії України НАН України та інших нормативних документів, і визначає процедуру вивчення здобувачем навчальних дисциплін із циклу вільного вибору.

3. У Положенні терміни вжито у такому значенні:

аспірантура – система організаційно-освітнього забезпечення підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому рівні вищої освіти з метою оволодіння ними освітньо-наукової програми, нормативний строк якої триває чотири роки;

здобувачі освіти – аспіранти та докторанти, інші особи, які здобувають освіту за будь-яким видом і формою здобуття освіти;

індивідуальна освітня траєкторія – персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем освіти видів, форм і темпу здобуття освіти, суб’єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання. Індивідуальна освітня траєкторія у закладі освіти може бути реалізована через індивідуальний навчальний план;

індивідуальний навчальний план аспіранта – освітня складова освітньо-наукової програми, в якій міститься перелік дисциплін за вибором аспіранта в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – ЄКТС);

кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – кредит ЄКТС) – одиниця вимірювання навчального навантаження здобувача вищої освіти, що необхідний для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин;

освітньо-наукова програма на третьому рівні вищої освіти – єдиний комплекс освітніх (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик,

контрольних заходів тощо) та наукових (проведення наукового дослідження, написання наукових публікацій, виступи на конференціях тощо) компонентів, спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання, підготовки та публічного захисту дисертації, що дає право на отримання визначеної кваліфікації;

Навчальний план – нормативний документ, який складається на підставі освітньо-наукової програми і містить інформацію про перелік та обсяг навчальних дисциплін (30–60 кредитів ЄКТС), послідовність їх вивчення, обсяг і форми проведення навчальних занять, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю. План навчального процесу включає перелік обов'язкових навчальних дисциплін та дисциплін вільного вибору аспіранта. Обов'язкові навчальні дисципліни повинні становити не більше 75 % від загального обсягу навчального навантаження аспіранта. До обов'язкових навчальних дисциплін відносяться дисципліни циклу загальної підготовки (які забезпечують мовні, загальнонаукові компетентності та універсальні навички дослідника), професійної підготовки (дисципліни з набуття глибинних знань зі спеціальності), практичної підготовки (навчально-педагогічна практика). Блок обов'язкових навчальних дисциплін та дисциплін за вибором аспіранта містить інформацію про навчальні курси з вказаними кредитами ЄКТС і навчальними годинами, дані про кількість і форми семестрового контролю, загальний бюджет навчального часу за весь нормативний термін навчання та його поділ на аудиторний навчальний час, час, відведений на самостійну навчальну роботу, а також поділ бюджету аудиторного навчального часу за окремими формами занять з кожної навчальної дисципліни та за весь термін навчання загалом. Обсяг дисциплін за вибором аспіранта повинен становити не менше 25 % загальної кількості кредитів ЄКТС.

4. Освітньо-наукова програма Інституту забезпечує реалізацію аспірантами права на вільний вибір освітніх компонентів, відповідно до норм чинного законодавства, а саме: Закону України «Про вищу освіту» – п. 15 частини 1, ст. 62; Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами) – п. 26.

Вибіркова частина ОНП складає 12 кредитів ЄКТС – в обсязі, що становить 26 % від загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти і надає право вибору освітніх компонент з врахуванням особистих потреб здобувачів для формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача.

Формування індивідуальної освітньої траєкторії аспірантам передбачає наявність переліку вибірових компонентів (оформлених у каталог вибірових дисциплін, оприлюднений на офіційному сайті установи), які створюють умови для набуття знань і компетентностей у вузькій науковій спеціалізації, релевантній науковому напрямку аспіранта, його науковим інтересам та темі дисертаційної роботи або отримати додаткові знання та компетентності.

5. Перелік дисциплін вільного вибору формується за погодженням з гарантом освітньої програми. Робочі програми / силабуси дисциплін вільного вибору затверджуються Вченою радою Інституту.

6. З метою забезпечення студентоцентризму, освітньо-наукова програма дозволяє вільний вибір цього типу дисциплін незалежно від очікуваної кількості слухачів.

7. Вибіркові дисципліни обираються аспірантом з альтернативного списку предметів. Ці дисципліни включаються до робочого навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії залежно від вибору аспірантів. Вивчення вибірових дисциплін відбувається на другому році підготовки аспірантів.